

Կանանց նկատմամբ բռնությունների, այդ թվում նաև ներընտանեկան բռնության դեմ պայքարի եւս արշավի նախագիծ

Պատրաստված է Կանանց նկատմամբ բռնությունների, այդ թվում նաև ներընտանեկան բռնության դեմ պայքարի աշխատանքային խմբի կողմից: (EGTFV) և ընդունված Նախարարների կոմիտեի կողմից 2006թ. հունիսի 21-ին:

Արշավի ընդհանուր նկարագիրը

I. Ներածություն

Կանանց նկատմամբ բռնությունը կանաց և տղամարդկանց միջև իշխանության անհավասարակշռության արդյունքն է, որը տանում է կանանց նկատմամբ լուրջ խտրականության թե՛ հասարակության մեջ և թե՛ ընտանիքում: Ներընտանեկան բռնություն տեղի է ունենում եւս յուրաքանչյուր պետությունում, չնայած օրենքում, քաղաքականության մեջ և գործնականում տեղի ունեցող դրական զարգացումներին: Կանանց դեմ բռնությունը մարդու իրավունքների ոտնահարում է, որն ըստ էության կանանց զրկում է հիմնարար ազատություններից օգտվելու հնարավորությունից: Այն հաճախ կանանց խոցելի է դարձնում հետագա բռնարարքների նկատմամբ և մեծ խոչընդոտ է հասարակության մեջ տղամարդկանց և կանանց անհրավահավասարությունը հաղթահարելու ճանապարհին: Կանանց նկատմամբ բռնությունը վնասում է Եվրոպայում խաղաղությանը, անվտանգությանը և ժողովրդավարությանը: Պետությունները պատասխանատվություն են կրում իրենց բոլոր քաղաքացիների մարդու իրավունքները հարգելու, պաշտպանելու և իրականացնելու համար:

Ուստի պետությունները պետք է երաշխավորեն, որ իրենք ձեռնարկել են բոլոր ողջամիտ միջոցները կանանց նկատմամբ բռնության բոլոր դրսևորումների, այդ թվում նաև ներընտանեկան բռնության կանխարգելման, հետաքննման և պատժի ուղղությամբ: Կանանց նկատմամբ բռնությունը բարդ խնդիր է, հատկապես երբ այն տեղի է ունենում տանը, ինչը կարող է էլ ավելի բարդանալ իշխանությունների հակազդման արդյունքում, ուն կանայք դիմում են օգնություն ստանալու համար: Մինչ կանանց նկատմամբ բռնությունների շուրջ կառավարությունների առանձնահատուկ մոտեցումները կտարբերվեն կախված առանձին երկրներին հատուկ իրավիճակներից, դրանք բոլորն էլ համապարփակ հակազդման կարիք ունեն: Այն պետք է անդրադառնա բռնության արմատական պատճառներին և հետևանքներին, և հայտ ներկայացնի մոտեցումներին և վարքին և ընդլայնվի՝ ընդգրկելու իրավական, քաղաքական և գործնական միջոցառումներ:

Վերջերս եւս Փաստահավաք ուսումնասիրությունը¹ ցույց տվեց, որ ոչ բոլոր անդամ պետություններն են համապատասխան միջոցներ տրամադրում բռնության զոհերին, ազգային տվյալներ հավաքում ներընտանեկան

¹ 1 Stocktaking Study on the measures and actions taken in the Council of Europe member states to combat violence against women, 2006. EG-TFV (2006) 8 rev 3 2

բռնությունների դեպքերի վերաբերյալ, որոնք ներկայացվում են ոստիկանության կամ առողջապահության ոլորտների ուշադրությանը և չեն հետևում դրանց ընթացքին կամ դատական արդյունքներին համակարգված գործընթացի միջոցով: Հետևաբար գոյություն չունի որևէ մակարդակ, որի համեմատ կարելի լինի չափել կանանց նկատմամբ բռնության դեմ պայքարի իրավական կամ այլ միջոցառումների արդյունավետությունը:

Այս նպատակով, ԵԽ անդամ պետություններին կոչ է արվում գերակայություն դարձնել կանանց նկատմամբ այդ թվում նաև ներընտանեկան բռնությունների կանխարգելումն ու դրանց դեմ պայքարը և խրախուսվում է ակտիվորեն ներգրավվել ԵԽ արշավի իրականացմանը, որը ներպետական մակարդակում հաստատուն հանձնառության կոչ է անում:

II. Սահմանում

Համաձայն կանանց բռնություններից պաշտպանելու վերաբերյալ անդամ պետություններին ուղղված՝ Նախարարների կոմիտեի ԹԻՎ (2002)5 *հանձնարարականի*, «կանանց դեմ բռնություն» տերմինը պետք է հասկանալ որպես գենդերային ցանկացած հիմքով բռնություն, որը կանանց հասցնում է կամ կարող է հասցնել ֆիզիկական, սեռական կամ հոգեբանական վնաս կամ տառապանք, ներառյալ այդպիսի գործողությունների սպառնալիքները, հարկադրանքը կամ կամավոր հրաժարումն ազատությունից, անկախ այն բանից, թե որտեղ են դրանք ի հայտ գալիս՝ հանրային թե անձնական կյանքում: Սա ներառում է ընտանիքում կամ ընտանեկան միավորում կատարված բռնությունը, այդ թվում, *inter alia*, ֆիզիկական և հոգեկան բռնությունը, զգացմունքային և հոգեբանական շահագործումը, բռնաբարությունն ու սեռական շահագործումը, արյունապղծությունը (ինցեստ), ամուսինների, մշտական կամ պատահական զուգընկերների կամ համատեղ ապրողների միջև բռնաբարության դեպքերը, հանուն պատվի կատարված հանցագործությունները, կանանց սեռական անդամախեղումը, և կանանց վնասող այլ ավանդական պրակտիկան, ինչպես օրինակ՝ բռնի ամուսնությունները:

Այս սահմանումը կիրառվում է Կանանց նկատմամբ բռնության, այդ թվում ներընտանեկան բռնության դեմ պայքարի ԵԽ արշավի շրջանակներում:

III. Հիմնական թեմաները

Նկատի ունենալով ԵԽ Երրորդ գագաթաժողովին ընդունած Գործողությունների ծրագիրը և Նախարարների կոմիտեի Rec(2002)5 հանձնարարականը՝ քարոզարշավի հիմնական թեմա է սահմանվել ընտանիքում կամ ընտանեկան միավորում կանանց դեմ ուղղված բռնության (ներընտանեկան բռնության) կանխարգելումը և դրա դեմ պայքարը:

IV. Արշավի նպատակները

Կանանց նկատմամբ բռնության, այդ թվում ներընտանեկան բռնության դեմ պայքարի ԵԽ արշավի նպատակներն են.

- 1) ԵՍ անդամ երկրներում բարձրացնել իրազեկությունն այն մասին, որ կանանց դեմ բռնությունը մարդու իրավունքների խախտում է, և յուրաքանչյուր քաղաքացու՝ դրան մարտահրավեր նետելու կոչ անել,
- 2) կոչ անել պետություններին քաղաքական կամք ցուցաբերել՝ տրամադրելով համապատասխան ռեսուրսներ կանանց դեմ բռնության դեմ պայքարում կոնկրետ արդյունքներ ստանալու համար,
- 3) Օրենսդրության և ազգային գործողությունների ծրագրի միջոցով խթանել կանանց նկատմամբ բռնության դեմ պայքարի և կանխարգելման արդյունավետ միջոցների իրականացում՝ Նախարարների կոմիտեի թիվ (2002)5 հանձնարարականը կատարելու համար և պարբերաբար դիտարկել արձանագրված առաջընթացը:

V. Նպատակները

Տանը կամ ընտանիքում տեղի ունեցող բռնությունից կանանց պաշտպանությունը պետք է Եվրոպայի խորհրդի անդամ պետություններում դիտարկվի քաղաքական ամենաբարձր մակարդակում, և համապատասխանաբար պետք է հատկացվեն անհրաժեշտ ֆինանսական միջոցներ: Բոլոր անդամ պետությունները պետք է պարտավորվեն կանխարգելել բռնության այս տեսակը, պաշտպանել դրա զոհերին և տրամադրել համապատասխան ծառայություններ, իրավական օգնություն և փոխհատուցում, ինչպես նաև պետք է պատասխանատվության ենթարկեն օրինախախտներին: Ի լրումն, անդամ պետությունները պետք է բարձրացնեն խնդրի վերաբերյալ իրազեկությունը բոլոր հնարավոր միջոցներով, մասնավորապես լրատվամիջոցների և կրթական ծրագրերի միջոցով: Հայրիշխանական մշակույթը կարևոր ուժ է կանանց և տղամարդկանց միջև անհավասարությունը լեգիտիմացնելու գործում: Հետևաբար անհրաժեշտ է, որ անդամ պետությունները միջոցներ ձեռնարկեն կանանց դեմ բռնության պատճառ հանդիսացող խտրականության վրա հիմնված ավանդույթների և պրակտիկայի, ինչպես նաև զենդերային կարծրատիպերի դեմ: Ցածր եկամուտը, գործազրկությունն ու աղքատությունը ընտանիքում և տանը կանանց դեմ բռնության հիմնական ռիսկային գործոններն են: Հետևաբար, պետությունները պետք է արդյունավետ քայլեր ձեռնարկեն կանանց տնտեսական անկախությունը խթանելու համար: Անդամ պետությունները պետք է պարտավորվեն մշակել և կյանքի կոչել կոնկրետ և արդյունավետ միջոցներ օրենսդրության և գործողությունների ազգային ծրագրերի միջոցով կանանց դեմ բռնությունը կանխարգելելու և դրա դեմ պայքարելու համար՝ ինչպես նախանշված է Թիվ (2002)5 հանձնարարականում, և այս արշավի վերջում պետք է զեկուցեն արձանագրված առաջընթացի վերաբերյալ: Սույն հանձնարարականում հիշատակված բոլոր միջոցները հավասարապես կարևոր են և պետք է կյանքի կոչվեն: Փաստելով անդամ պետությունների այս հանձնարարականի իրականացման տարբեր մակարդակները, անդամ պետություններին կոչ է արվում Քարոզարշավի ընթացքում էական առաջընթաց արձանագրել հետևալ ոլորտներում.

ա. Իրավական և քաղաքականության մշակման միջոցառումներ

- անհրաժեշտության դեպքում վերանայել և լրանշակել ազգային օրենսդրությունը, որպեսզի սահմանվեն և լրացվեն տանը և ընտանիքում կանանց նկատմամբ բռնության բոլոր տեսակներին վերաբերող բացթողումները,

չեղյալ հայտարարել այն օրենքները, որոնք ենթադրում են կանանց նկատմամբ խտրականություն, և քրեականացնել կանանց նկատմամբ բռնության ցանկացած գործողության տեսակ, ներառյալ ամուսինների միջև բռնաբարությունը,

- հիմնել արդյունավետ իրավական պաշտպանության մեխանիզմ, ներառյալ պաշտպանության կարգը բռնության զոհ հանդիսացող բոլոր կանանց համար և պարբերաբար դիտարկել ու գնահատել դրա արդյունավետ կիրառումը,

- երաշխավորել, որ ներգաղթի օրենսդրությունը և վարչական ընթացակարգերը չեն խոչընդոտում կանանց ձերբազատվել բռնություն ենթադրող կապերից՝ արտաքսման, իրավական կարգավիճակը կամ երեխաների խնամակալության իրավունքը կորցնելու վախի պատճառով,

- սահմանել և իրականացնել գործողություններ ընտանիքում կամ տանը կանանց դեմ բռնության դեպքերի վերաբերյալ պատկան մարմիններին տեղյակ պահելու, նմանօրինակ գործողությունների հետապնդման և պատժի սահմանման հաճախականությունը բարձրացնելու նպատակով,

- զոհերին տալ իրավական օգնություն, սոցիալական-հոգեբանական օժանդակություն և երաշխավորել վկաների պաշտպանությունը,

- կանանց դեմ բռնությունը կանխարգելելու նպատակով մշակել ռիսկերի գնահատում և ապահովագրության պլանավորում, որպես հանցանքների կանխարգելման ստանդարտ ընթացակարգ, և երաշխավորել, որ հատուկ ուշադրություն է դարձվում բարձր ռիսկային խմբում գտնվող զոհերին, ովքեր ենթակա են բռնության կրկնման դեպքերի,

բ. Զոհերի պաշտպանություն և օժանդակություն

- տրամադրել անհրաժեշտ ռեսուրսներ անվճար 24-ժամյա օգնություն ապահովող հաստատությունների ստեղծման համար, որոնք համալրված կլինեն համապատասխան կրթությամբ անձնակազմով, ինչպես նաև տրամադրել այլ ծառայություններ բռնության զոհ դարձած բոլոր կանանց

- բռնության բոլոր զոհերին տրամադրել համապատասխան օժանդակություն և որակի չափանիշներին համապատասխանող փաստաբանական ծառայություն, ուժեղացնել կանանց դիրքերը հասարակությունում և ապահովել, որ ծառայությունները մատչելի լինեն բոլորի՝ այդ թվում սոցիալապես բացառված, միգրանտ, փախստական, էթնիկ փոքրամասնություններին պատկանող և հաշմանդամ կանանց համար

- միջոցներ հատկացնել բռնության զոհ դարձած կանանց համար բավարար թվով ապահով կացարաններ(one place in a women's shelter per 7.500 inhabitants) տրամադրելուն, որոնք ստիպված էին լքել իրենց բնակարանները բռնության պատճառով, ինչպես նաև ստեղծել փաստաբանական և ճգնաժամային կենտրոններ բոլոր մարզերում և մատուցել այս ծառայությունները անհրաժեշտ մարդկային և ֆինանսական ռեսուրսներով,

- ձևավորել համակարգված, հագեցված և բազմակողմանի մասնագիտացված սեկտոր՝ կանաց դերը առողջապահության, արդարադատության, սոցիալական

ուղորտի և կրթության հիմնական ներպետական և տեղական հաստատություններում բարձրացնելու նպատակով՝ բռնության զոհ կանանց հրատապ, համապարփակ և համակարգված օժանդակության տրամադրման համար

- կազմակերպել կանաց դեմ բռնության վերաբերյալ համապարփակ վերապատրաստում այն մասնագետների համար, ովքեր զբղավում են ընտանիքում կամ տանը բռնության զոհ դարձած կանանց գործերով(օրինակ՝ ոստիկաններ, բժիշկներ, դատական ծառայողներ և այլն),

- կանանց դեմ բռնության խնդիրն ընդգրկել, որպես կանաց իրավունքների ոտնահարում և հասարակական առողջապահության հիմնախնդիր՝ դատական և անվտանգության ծառայողների, սոցիալական աշխատողների, ուսուցիչների և այլոց համար նախատեսված բոլոր կրթական վերապատրաստման ծրագրերում,

- բոլոր մակարդակներում քաջալերել հասարակական կազմակերպությունների աշխատանքը ուղղված կանանց նկատմամբ բռնության դեմ պայքարին և համագործակցություն հաստատել այս հասարակական կազմակերպությունների հետ՝ ներառյալ համապատասխան ենթակառուցվածքային և ֆինանսական օժանդակությունը,

- բռնության զոհ դարձած կանանց տրամադրել ֆինանսական օժանդակություն, կացարան, բնակվելու անկախ իրավունք, ինչպես նաև վերապատրաստում և աշխատանք՝ նրանց հնարավորություն տալու ազատորեն որոշելու՝ ցանկանում է լքել իրենց զուգընկերոջը, թե ոչ,

- խրախուսել օրինազանցների ուղղված համապետական մակարդակով համակարգվող և տեղերում գործող ծրագրեր: Այս ծրագրերը պետք է ներառեն կանաց ապահովության խնդիրը և կազմակերպված լինեն զոհ դարձած կանանց համար նախատեսված ծառայությունների հետ համագործակցությամբ,

գ. Տվյալների հավաքում

- երաշխավորել վիճակագրական տվյալների համակարգված հավաքում՝ դասակարգված ըստ սեռի, բռնության տիպի, ինչպես նաև զոհի և հանցագործի միջև կապի տեսակի: Այս տվյալները պետք է հավաքվեն ազգային վիճակագրական գրասենյակների կամ այլ մարմինների կողմից (օրինակ՝ ընտանեկան բռնության ազգային դիտարկման ծառայություններ),

- մշակել և կիրառել այնպիսի մեթոդոլոգիա, որը թույլ կտա գենդերային վերլուծություններ և համեմատություններ անցկացնել Եվրոպայի խորհրդի այլ անդամ պետությունների հետ,

- հավաքել և տարածել լավ գործելակեպի օրինակներ՝ տանը կամ ընտանիքում բռնության կրկնությունը կանխարգելելու համար՝ պաշտպանելով իր զոհերին և հետապնդելով հանցագործներին ազգային, ռեգիոնալ և տեղական մակարդակներում:

դ. Իրազեկության բարձրացում

- հրապարակավ դատապարտել կանանց նկատմամբ ներընտանեկան բռնությունները՝ որպես կանանց իրավունքների ոտնահարում, և պարտավորվել գործողություններ ձեռնարկել քաղաքական բարձր մակարդակում,

- բարձրացնել կանանց նկատմամբ ներընտանեկան բռնությունների շուրջ իրազեկությունը՝ օգտագործելով բոլոր մատչելի միջոցները, մասնավորապես՝ լրատվամիջոցների և կրթական ծրագրերի միջոցով՝ վիճարկելու գերակշռող գենդերային կարծրատիպերը և այս երևույթի ընդունելիության խտրական մշակութային նորմերը և հանրային կարծիքը:

- խրախուսել պետական և համայնքային առաջնորդներին և կարծիք ձևավորողներին՝ հրապարակավ ընդունել կանանց նկատմամբ ներընտանեկան բռնության լրջությունը, դատապարտել դրա (հանցավոր) իրագործումը, ինչպես նաև սովորույթով, ավանդույթով կամ կրոնով այն արդարացնելը:

- պետական լեզվով թարգմանել և բաժանել ԹԻՎ (2002)5 հանձնարարականը և դրան կից բացատրական հուշագիրը, եթե դեռևս դա չի արվել,

- օգանդակել իրազեկության բարձրացման առանձնահատուկ նախաձեռնություններին, որոնք միտված են տղամարդկանց՝ նրանց մոբիլիզացնելու կանանց նկատմամբ բոլոր, ներառյալ ներընտանեկան բռնությունների դեմ պայքարում ակտիվ մասնակցություն ունենալու համար:

VI. Ուղերձներ

Ներընտանեկան բռնության դեմ պայքարի կոչեր հանուն միացյալ պետական գործողության

Կանանց դեմ ներընտանեկան բռնությունը շարունակում է կարևոր խնդիր լինել, որը վերաբերում է եւս բոլոր պետություններին, անկախ մշակույթից, կրոնից, խաղաղ, պատերազմական (հակամարտային) կամ աղետային իրավիճակում գտնվելուց: Այն դրսևորվում է տարբեր ձևերով և շատ հաճախ է հանդուրժվում: Հետևաբար անհրաժեշտ է, որպեսզի կառավարությունները, խորհրդարանները և ռեգիոնալ իշխանություններն ու միջազգային կառավարական կազմակերպությունները, ինչպես նաև քաղաքացիական հասարակությունը արագ արձագանքեն՝ կանանց նկատմամբ ներընտանեկան բռնություններին վերջ դնելու նպատակով:

Ներընտանեկան բռնությունը մարդու իրավունքների ոտնահարում է

Կանանց նկատմամբ ներընտանեկան բռնությունները չպետք է անձնական խնդիր համարվեն:

Կանանց նկատմամբ բռնությունը թե՛ ոտնահարում է և թե՛ սահմանափակում ու չեզոքացնում է մարդու իրավունքները և հիմնարար ազատությունները: Հետևաբար պետությունները արժանի ջանասիրությամբ գործելու պատասխանատվություն են կրում՝ այս տեսակի բռնությունները կանխարգելելու, զոհերին պաշտպանելու, նրանց փոխհատուցելու և հանցագործներին հետապնդելու ու պատժելու առումով:

Հետևաբար, պետությունները պարտավոր են նախաձեռնել բոլոր ողջամիտ միջոցառումները՝ երաշխավորելու, որ կանայք չենթարկվեն բռնության, և պաշտպանելու վտանգնվածներին ու փոխհատուցելու տուժածներին: Մշակույթը, սովորույթը, ընտանիքը կամ կրոնը չպետք է երբևէ օգտագործվեն որպես՝ տանը կանանց նկատմամբ մարդու իրավունքների խախտումների վրա աչք փակելու արդարացում:

Ներընտանեկան բռնությունը լրջորեն վիրավորում է կանանց և վնաս հասցնում ամբողջ հասարակությանը՝ այդ թվում նաև գալիք սերունդներին:

Բազմաթիվ կանայք շատ երկրներում մահանում են ներընտանեկան բռնության հետևանքով: Դեռ ավելին, փրկվող զոհերի ֆիզիկական և հոգեբանական առողջությունը լուրջ վտանգի է ենթարկվում: Բռնության այս տեսակը նաև լուրջ հետևանքներ է ունենում ընտանիքների, ինչպես նաև հասարակության վրա ընդհանուր առմամբ, քանի որ հաճախ շարունակվում է սերնդեսերունդ: Կանանց նկատմամբ բռնությունը, բացի անձնական և սոցիալական հետևանքներից, նաև տնտեսական մեծ գին ունի (բժշկական խնամք, հոգեբանական բուժում, անտարբերություն, աշխատանքային ցածր արդյունավետություն և այլն): Կանանց նկատմամբ ներընտանեկան բռնություններին վերջ դնելը յուրաքանչյուրի պարտականությունն է: Լռել նշանակում է հանցակից լինել:

Ներընտանեկան բռնություն արշավը կանանց նկատմամբ բռնության դեմ պայքարում տղամարդկանց ակտիվ ներգրավման կոչ է անում

Արշավի ժամանակ անհրաժեշտ է խրախուսել տղամարդկանց ակտիվ մասնակցությունը կանանց դեմ բռնության պայքարում նախատեսված միջոցառումներին: Տղամարդիկ պատասխանատու են ոտքի կանգնել և մարտահրավեր նետել ներընտանեկան բռնություններին: Այս նպատակով նրանք կարևոր դեր ունեն խաղալու և կարող են լրացնել այլ տղամարդկանց միջև եղած բացը՝ նրանց նույնպես խրախուսելով արտահայտվել նմանօրինակ բռնության դեմ:

VII. Թիրախ խմբեր

Եվրոպայի խորհուրդը կաշխատի տարբեր գործընկերների և թիրախ խմբերի հետ՝ *Կանանց նկատմամբ, այդ թվում նաև ներընտանեկան բռնության դեմ պայքարի արշավը* իրականացնելիս:

Դրանց թվում են՝

- Պետությունների ղեկավարներ
- Կառավարությունների ղեկավարներ
- Ազգային կառավարությունների նախարարներ
- Խորհրդարանների նախագահներ
- Խորհրդարանների անդամներ
- Տարածքային և տեղական իշխանությունների ներկայացուցիչներ
- Միջազգային միջկառավարական կազմակերպություններ
- Կանանց և մարդու իրավունքների միջազգային և տարածաշրջանային ոչ կառավարական կազմակերպություններ
- Ազգային կարծիք ձևավորողներ
- Տեղական համայնքի առաջնորդներ
- Տարածքային և ազգային գործարար առաջնորդներ
- Օրենքի հարկադիր կատարման
- Արդարադատության համակարգի ներկայացուցիչներ
- Սոցիալական և առողջապահական ոլորտի աշխատողներ և պետական սոցիալական ծառայություններ մատուցող կազմակերպություններ

- Կանանց օժանդակություն ցուցաբերող ոչ կառավարական ազգային կազմակերպություններ
- Կրթության ոլորտի մասնագետներ և խմբեր
- Արհեստակցական միություններ
- Բոլոր կանայք
- Կին զոհեր և փրկվածներ
- Տղամարդիկ՝ որպես փոփոխության միջնորդներ (ագենտներ)
- Երիտասարդական լսարաններ
- Երիտասարդ աշխատողներ

VIII. Կարգախոս

Եւս արշավի կարգախոսն է. «Վերջ կանանց դեմ ներընտանեկան բռնությանը»:

IX. Տևողությունը

Եվրոպայի խորհրդի արշավի նախապատրաստական աշխատանքները սկսվել են 2006թ. սկզբին: 2006թ. նոյեմբերին Մադրիդում տեղի ունեցավ մի բարձր մակարդակի համաժողով, որին մասնակցում էին կառավարության, խորհրդարանների, տեղական և տարածքային իշխանությունների, միջազգային միջկառավարական կազմակերպությունների և ոչ կառավարական կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ:

(Կանանց նկատմամբ բռնության վերացման միջազգային օրվան՝ նոյեմբերի 25-ին ընդառաջ և սկիզբ դնելով գենդերային բռնության դեմ ակտիվության 16 օրվան):

Արշավը կավարտվի 2008թ. մարտին (հավանաբար եզրափակիչ միջոցառումը կկազմակերպվի Կանանց միջազգային օրվան՝ մարտի 8-ին մոտ ժամանակահատվածում):

X. Պարտականությունների բաժանում

Արշավը կիրականացվի ներգրավելով Նախարարների կոմիտեին՝ Մարդու իրավունքների գլխավոր տնօրինության (ԳՏԻ) իրավահավասարության բաժնի միջոցով՝ միջկառավարական հարթության, ԵԽԽՎ-ին՝ խորհրդարանական հարթության և ԵՏՏԻԿ-ին՝ տեղական և տարածքային հարթության վրա:

Բացի այդ, այս արշավը կիրականացվի անդամ պետությունների կառավարությունների և խորհրդարանների, միջազգային միջկառավարական կազմակերպությունների, ինչպես նաև կանանց բռնություններից պաշտպանող ոչ կառավարական կազմակերպությունների հետ համագործակցությամբ:

Չավելված 1

Եւս արշավի շրջանակներում իրականացվելիք գործունեությունը

Եւս արշավը կներառի իրականացման երկու մակարդակ: Առաջին մակարդակը կներառի գործողություններ, որոնք ուղղակիորեն կիրականացվեն Եւս կողմից՝ արտացոլելով նրա միջկառավարական, խորհրդարանական և տեղական ու տարածքային հարթությունները: Երկրորդ մակարդակը կազմված է ազգային արշավներից և ազգային գործունեություններից, որոնք ներպետական, տեղական և տարածքային մակարդակում կիրականացնեն Եւս անդամ պետությունները:

I. Եւս գործողությունները

ա) Մեկնարկող համաժով

2006թ. նոյեմբերին Մադրիդում կկազմակերպվի *Կանանց նկատմամբ, այդ թվում նաև ներընտանեկան բռնության դեմ պայքարի արշավը* մեկնարկող բարձր մակարդակի համաժողով՝ կառավարությունների, խորհրդարանների, տեղական և տարածքային իշխանությունների, միջազգային միջկառավարական կազմակերպությունների և ՈԿԿ-ների մասնակցությամբ: (Կանանց նկատմամբ բռնության վերացման միջազգային օրվան, նոյեմբերի 25-ին ընդառաջ և սկիզբ դնելով գենդերային բռնության դեմ ակտիվության 16 օրերին)

Կանանց նկատմամբ, այդ թվում նաև ներընտանեկան բռնության դեմ պայքարի աշխատանքային խումբը լրջորեն առաջարկում է, որ ԵԽ արշավի մեկնարկող համաժողովը կազմակերպվի քաղաքական ամենաբարձր մակարդակում՝ այս ոլորտում աշխատող ՈԿԿ-ների ընդգրկումն մասնակցությամբ:

բ) Լրատվամիջոցները և արշավը

Արշավի մեկնարկին ԵԽ առաջնորդներին խրախուսվում է անց կացնել մամլո ասուլիսներ կամ հաղորդագրություններ և ներգրավվել քարոզարշավում՝ արշավը մեկնարկելու, ինչպես նաև կանանց նկատմամբ ներընտանեկան բռնություններն իրենց բոլոր դրսևորումներով դատապարտելու նպատակով: Հնարավորության դեպքում մամուլի ասուլիսներին կօժանդակեն հանրային քարոզարշավներ անդամ պետությունների, ԵԽ աշխատակազմի և ՈԿԿ-ների նախաձեռնությամբ:

գ) Տարածաշրջանային սեմինարներ

Բարձր մակարդակի հինգ սեմինարներ կկազմակերպվեն ԵԽ անդամ պետությունների նախաձեռնությամբ, որոնք կընդգծեն արշավի տարբեր նպատակները, կախված անդամ պետություններից կամավոր հիմունքներով տրամադրվող ֆինանսական միջոցներից: Անդամ պետություններին խրախուսվում է նախաձեռնություն հանդես բերել այս կապակցությամբ:

դ) ԵՆԽՎ-ի և ԵՏՏԻԿ-ի կողմից կազմակերպվելիք միջոցառումներ:

ԵԽ խորհրդարանական վեհաժողովը իրագործելու է արշավի խորհրդարանական հարթությունը: Նմանապես ԵՏՏԻԿ-ը կիրառելու է արշավի տարածքային և տեղական հարթությունը:

ե) Արշավի հատուկ ինտերնետային կայքի ստեղծում

Կանանց նկատմամբ, այդ թվում նաև ներընտանեկան բռնության դեմ պայքարին նվիրված հատուկ ինտերնետային կայք կստեղծվի՝ արշավի և նրա շրջանակներում իրականացվող միջոցառումների վերաբերյալ մանրամասն տեղեկատվություն տրամադրելու նպատակով: Ինտերնետային էջը նաև տեղեկատվություն կտրամադրի ներպետական միջոցառումների և արշավների վերաբերյալ՝ կապ ստեղծելով ազգային արշավների ինտերնետային էջերի հետ: Բացի այդ, այն կծառայի որպես ինտերակտիվ ֆորում՝ տեղեկատվության և բարենպաստ գործելակերպի վերաբերյալ տեղեկատվություն փոխանակելու նպատակով:

զ) Արշավի նյութերի բաժանումը անդամ պետություններին և ԵԽ տեղեկատվական գրասենյակներին և ներկայացուցչություններին

• Արշավի նյութերը կբաժանվեն մասնակիցներին մեկնարկող համաժողովի և ռեգիոնալ սեմինարների ժամանակ, ինչպես նաև կտրամադրվեն ԵԽ Տեղեկատվական գրասենյակներին և ներկայացուցչություններին:

- Արշավի նյութերը կբաժանվեն ՈԿԿ-ներին և հանրությանը եւ քարտուղարության կողմից:

II. Անդամ պետությունների կազմակերպած միջոցառումները

ա) Պատասխանատուների նշանակում

Յուրաքանչյուր անդամ պետություն կնշանակի բարձրաստիճան որևէ պաշտոնյա և տեղեկատվության պատասխանատու եւս արշավի, ինչպես նաև ներպետական արշավների համար: Բարձրաստիճան պաշտոնյան կառաջնորդի *Կանանց նկատմամբ, այդ թվում նաև ներընտանեկան բռնության դեմ պայքարի արշավը՝* տեղեկատվության պատասխանատուի օգնությամբ: Տեղեկատվության պատասխանատուներին պետք է օժանդակեն Կանանց նկատմամբ, այդ թվում նաև ներընտանեկան բռնության դեմ պայքարի ազգային աշխատանքային խմբերը, որոնք պետք է ներառեն կանանց հարցերով զբաղվող ՈԿԿ-ներ և այլոց, ովքեր աշխատում են կանանց նկատմամբ բռնության դեմ պայքարի ոլորտում: Ազգային աշխատանքային խմբի դերն է օժանդակել անդամ պետությունում Կանանց նկատմամբ, այդ թվում նաև ներընտանեկան բռնության դեմ պայքարի արշավի իրականացմանը:

Նպատակահարմար է, որ ազգային իշխանությունների կողմից տեղեկատվության պատասխանատու նշանակված անձը կանանց նկատմամբ բռնությունների դեմ պայքարի ոլորտում ազգային մակարդակով պատասխանատվություններ կրող լինի: Տեղեկատվության ազգային պատասխանատուները կնպաստեն եւս արշավին՝ տեղեկատվություն տրամադրելով և մատչելի դարձնելով կանանց նկատմամբ բռնության դեմ պայքարի ոլորտում ներպետական բերանպաստ գործելակերպը, ինչը կիրապարակվի եւս ինտերնետային կայքում: Եւս-ն կխրախուսի անդամ պետություններին, որոնք փորձ և փորձառություն ունեն օրենսդրական, քաղաքական և այլ միջոցների ոլորտում, իրենց գիտելիքները կիսել այլ անդամ պետությունների հետ՝ ազգային արշավներին օժանդակելու նպատակով:

Տեղեկատվության պատասխանատուներին խրախուսվում է հնարավորինս լայն մասշտաբներով բաժանել արշավի նյութերը բոլոր հետաքրքրված դերակատարներին ներպետական մակարդակում, մասնավորապես սոցիալական և առողջապահական ոլորտի աշխատողներին, ոստիկանությանն ու արդարադատությանը, քաղաքականություն մշակողներին և կանանց նկատմամբ բռնության դեմ պայքարի ոլորտում ներգրավված ՈԿԿ-ներին:

Յուրաքանչյուր անդամ պետություն եւս քարտուղարությանը կտեղեկացնի ազգային պատասխանատուի նշանակման վերաբերյալ: Համապատասխանաբար, 2006թ. սեպտեմբերին եւս ինտերնետային կայքում կիրապարակվի 46 ազգային պատասխանատուների վերաբերյալ տեղեկատվություն:

բ) Արշավի գործողությունների ծրագրերը

Ազգային աշխատանքային խմբերին խրախուսվում է մշակել իրենց սեփական ազգային արշավի գործողությունների ծրագիրը հիմնված այս նախագծի վրա: Անհրաժեշտ է ներառել հետևյալ քայլերը՝

- Երկրի իրավիճակի վերլուծություն՝ որոշելու կանանց նկատմամբ բռնության դեմ պայքարի ոլորտում հաջողություններն ու բացերը:

- Տվյալների հավաքում կամ գոյություն ունեցող տվյալների կազմակերպում՝ ազգային տեղեկատվական թերթիկ մշակելու նպատակով:
- Այս նախագծում մատնանշված նպատակներին համապատասխան կոնկրետ գործողությունների սահմանում՝ բացերը լրացնելու նպատակով:
- Համապատասխան միջոցներն նախատեսում, ժամանակացույցի սահմանում և այլն:
- Արշավի գործողությունների ծագրերի տրամադրում ԵԽ-ին տեղեկատվության փոխանակման նպատակով: Անդամ պետություններին առաջարկվում է ԵԽ քարտուղարությանը միջանկյալ հաշվետվություն ներկայացնել մեկ տարվա ընթացքում, այնուհետև ներկայացնել եզրափակիչ հաշվետվություն իրենց գործունեության և ազգային արշավների կոնկրետ արդյունքների վերաբերյալ աշխատանքային խմբին: Համաձայն իր մանդատի, աշխատանքային խումբը կգնահատի առաջընթացը ներպետական մակարդակում և կմշակի միջոցներ համաեվրոպական մակարդակում զարգացումների գնահատման և գործողությունների առաջարկներ մշակելու նպատակով:

գ) Քարոզարշավների իրականացման առանցքային հնարավորությունները

1) Մարտի 8

Նշանակությունը՝ Կանանց միջազգային օր

Կանանց միջազգային օրն առանցքային հնարավորություն է հանրային նշանակության միջոցառումներ կազմակերպելու և լրատվամիջոցների շրջանում աշխատանքներ կատարելու համար՝ կանանց նկատմամբ, ներառյալ ներընտանեկան բռնությունների դեմ պայքարող կանանց կազմակերպությունների հետ համագործակցությամբ: ԵԽ Արշավում մասնակցող բոլոր անդամ պետություններին առաջարկվում է գերակայություն դարձնել բռնության այս տեսակը 2007 և 2008թթ. Կանանց միջազգային օրավա տոնակատարություններին և խթանել արշավի ուղերձները:

2) Մայիսի 15

Նշանակությունը՝ Ընտանիքի միջազգային օր

2006թ. Ընտանիքի միջազգային օրը կարևոր հնարավորություն է ընձեռում՝ ընգծելու կանանց դեմ ներընտանեկան բռնությունների գոյությունը: Անդամ պետություններին առաջարկվում է քարոզարշավներ և լրատվական գործունեություն ծավալել և արտահայտվել նման բռնության դեմ:

3) Նոյեմբերի 25-ից դեկտեմբերի 10

Նշանակությունը՝ Կանանց դեմ բռնությունների վերացման միջազգային օր և ակիվության 16 օր:

Կանանց դեմ բռնությունների վերացման միջազգային օր և ակտիվության 16 օրերի արշավը հնարավորություն է ընձեռում լրատվական աշխատանքի և քարոզչության համար: ԵԽ արշավին մասնակցող անդամ պետություններին կոչ է արվում հրապարակավ արտահայտվել ներընտանեկան բռնությունների դեմ և ներպետական մակարդակում միանալ կանանց նկատմամբ բռնությանը վերջ դնելուն նվիրված Ակտիվության 16 օրերի արշավին մասնակցող կանանց ոչ կառավարական և այլ կազմակերպություններին:

Անդամ պետություններին նաև առաջարկվում է օգտագործել ազգային կարևոր ամսաթվերը արշավի խթանման նպատակով և համատեղ

հայտարարություններ անել Նախարարների կոմիտեի հանդիպումներին՝ արշավի ամբողջ ընթացքում:

* * *

Հավելված 2

Արշավի նյութերը

Արշավի հետևյալ նյութերի պատրաստումը կախված է ես արշավի կազմակերպման համար տրամադրված կամավոր հատկացումներից կամ ազգային արշավներին անդամ պետությունների հատկացրած միջոցներից:

Տպագիր նյութեր

- Ցուցապաստառներ
- Տեղեկատվական թերթիկներ
- Էջանշաններ
- Փաթեթներ
- Բրոշյուրներ

Տեսալսողական նյութեր

- Հեռուստատեսային և ռադիո գովազդներ
- Հանրային ծառայության հայտարարություններ
- Տեսանյութերի փաթեթներ
- Լուսանկարներ
- Տեսաֆիլմ
- Ինտերնետային անիմացիա
- Ցանցային վիրուսներ

Արշավի նյութերը, որոնք կպատրաստվեն, մատչելի կլինեն արշավին նվիրված ես առանձին ինտերնետային էջին:

Հավելված 3

Ժամանակացույց

2006թ.

Կանանց նկատմամբ բռնությունների, այդ թվում նաև ներընտանեկան բռնության դեմ պայքարի ես արշավի նախագիծը վերջնական տեսքի է բերվել և ընդունվել աշխատանքային խմբի կողմից ապրիլի 25-27-ը խմբի երկրորդ հանդիպման ժամանակ:

Մադրիդի համաժողովի մեկնարկը 2006թ. նոյեմբերին, հնարավորինս մոտ նոյեմբերի 25-ին՝ Կանանց դեմ բռնությունների վերացման միջազգային օրվան և գենդերային բռնությունների դեմ ակիվության 16 օրերի սկզբին:

Կատեղծվի արշավին նվիրված ես հատուկ ինտերնետային էջ:

Ես անդամ պետությունները կնշանակեն տեղեկատվության պատասխանատուների և ազգային արշավները որքանով հնարավոր է կմեկնարկեն 2006թ.-ին:

2007թ.

Ես անդամ պետություններում կկազմակերպվեն ռեզիոնալ սեմինարներ:

Ազգային արշավները կշարունակվեն, և կմեկնարկեն նաև այն անդամ պետություններում, որտեղ դեռ չեն սկսվել:

Արշավի շրջանակներում իրականացվող միջոցառումների վերաբերյալ միջանկյալ հաշվետվությունները կներկայացվեն աշխատանքային խմբի ուշադրությանը:

2008թ.

- Կկազմակերպվի Արշավի եզրափակող սեմինարը:
- Ազգային եզրափակիչ զեկույցները կներկայացվեն աշխատանքային խմբի ուշադրությանը:
- Կընդունվի աշխատանքային խմբի վերջնական զեկույցը (ներառյալ ԵԽ արշավի գնահատումը):